

SLOVENE.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejeman velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.

V administraciji prejeman velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto. Posamezne številke veljajo 7 kr.

Naročnino prejema upravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2.

Naznanila (inzerati) se sprejemajo in velja trisporna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2.

Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob 1/2 6. uri popoldne.

Štev. 141.

V Ljubljani, v četrtek 21. junija 1888.

Letnik XVI.

Deželni zbor kranjski.

(Druga seja, 21. junija.)

V pričetku današnje seje prebere in potrdi se zapisnik včerajšnje seje, potem naznanja deželnega glavarja namestnik, da se poslanci baron Lichtenberg, dr. Moše in dr. Bleiweis zaradi bolezni ne morejo vdeležiti današnje seje. Potem poroča poslanec Šuklje v imenu finančnega odseka o konvertovanju zemljiško-odveznega dolga. Dotično pismo danes razdeljeno poročilo je prav kratko in se glasi:

„Slavni zbor!

Finančni odsek, pretresujoč izročeno mu priloženo 1., zadevajočo konvertovanje zemljiško-odveznega dolga vojvodine Kranjske, se je moral ozirati na deželno-zborske sklepe z dne 19. jan. 1888, kateri so zadobili Najvišje potrjenje, dalje na obravnavo deželnega odbora z državno upravo in na državni zakon z dne 17. junija 1888, drž. zak. št. in temu zakonu v prilogi priloženi novi dogovor, konečno na ponudbe, koje so deželnemu odboru izročili kreditni zavodi. Pridržujoč si nadrobnejše ustno utemeljevanje po svojem poročevalcu nasvetuje finančni odsek:

Slavni deželni zbor naj sklene:

1. Da se prenaredi dogovor s c. kr. državno upravo z dne 29. aprila 1876, drž. zak. št. 72 glede kranjskega zemljiško-odveznega zaklada, pritrjuje se novemu dogovoru, kot priloga navedenemu v § 1. zakona z dne 17. junija 1888, drž. zak. št.

2. Dogovor, sklenjen dne 16. t. m. med dež. odborom in zavodom „Unionbank“ na Dunaji se odobruje.

3. Deželni odbor se pooblašča, da izvrši konvertovanje kranjskega zemljiško-odveznega dolga v novo deželno posojilo po njemu danih navodilih.“

To poročilo gospod poročevalec pojasnjuje ustno nekoliko obširneje. V začetku pohvalno omenja dosedanjega poročevalca dr. Mošeta, ki se je marljivo prizadeval za to zadevo, ki je pa po bolezni zadržan vdeleževati se sedanjega zborovanja. Potem omenja dosedanjih sklepov deželnega zbora kranjskega, kakor se nahajajo v poročilu deželnega odbora, ki je bilo včeraj razdeljeno poslancem, in raznih težav, ki jih

je bilo treba premagati, in ki so bile veliko večje, kakor pri enaki zadevi gorenje-avstrijski. Težava je bila že v tem, da smo bili na eni strani državi dolžni za zemljiško-odvezni zaklad, na drugi strani pa smo imeli pravico od države zahtevati doneske k temu zakladu. Pa te težave so bile po novem dogovoru z vlado srečno odpravljene, pri katerem se je doseglo, kolikor je bilo sploh mogoče, tako, da se mora nova pogodba ugodna imenovati in da je opravičen nasvet, naj ji deželni zbor pritrdi. Dežela bo dobila na razpolaganje veliko denarja, ki ga bo mogla obračati za marsikatero potrebno reč v deželi.

Potem govornik razpravlja pogodbo z unijsko banko, ki je ponudila največ za nove obveznice, namreč 95 gld. 50 kr. za sto. Dežela Gorenje-Avstrijska svojega konvertovanja pri bolj ugodnih razmerah ni izvršila tako dobro, ker je dobila samo po 94 gld. 90 kr. „Länderbank“ je ponujala 95 gld. 47 1/2 kr., pa je stavila nekatere pogoje, ki so ji dajale pravico od ponudbe odstopiti, ako bi se v nekem času cena državnih papirjev znižala. Zato predlaga finančni odsek, naj sl. zbor pritrdi pogodbi z „Unijsko banko“.

Dalje razpravlja še nekatere druge okoliščine, kakor žrebanje, ki se bo vršilo vsako leto enkrat, obresti pa se bodo plačevale dvakrat na leto. Drugo navodilo zadeva tisk novih obveznic, ki ga bode poskrbela in plačala dežela, in pri katerem naj se posebno gleda na to, da jih ne bo mogoče ponarejati.

Konečno radostno povdarja, da so pri tem velikem, za Kranjsko toliko važnem delu vsi poslanci brez razločka narodnosti ali političnega mišljenja složno sodelovali.

Pri splošnji razpravi se oglasi poslanec Luckmann in s številkami dokazuje, da pravi dobiček ne obstoji v tem, da bomo odslej od 95 gl. 50 kr. plačevali po 4% obresti, in da bomo morali v 40 letih izžrebane obveznice izplačevati po 100 gl., ampak da obstoji v predruženju pogodbe z vlado z dne 29. aprila 1876. Tudi pogodba z „Unijsko banko“ je kolikor mōči ugodna in za lastnike starih obveznic je tudi dobro, ker jih dobé takoj izplačane po 110 gld. 25 kr. Zato tudi on priporoča predloge finančnega odseka.

Pri posebni razpravi se nihče ne oglasi in se gori omenjeni nasveti potrdijo soglasno.

Pred sklepom se oglasi poslanec Kersnik in omenja bolnega deželnega glavarja ter predlaga brzojavno mu sporočiti, da deželni zbor iz srca želi, naj se mu zdravje v polni meri že skoraj zopet povrne. Zbor z odobravanjem pritrdi temu predlogu.

Prvosednik zatem z naslednjim govorom sklene sejo:

„Dognali smo danes za našo deželo jako važno zadevo, katere korist je povdarjal z ene strani že deželni odbor v svojem poročilu, z druge strani danes ustno gospod poročevalec finančnega odseka. Dobrodejne posledice današnjih sklepov bode v kratkem čutila dežela naša. Mogoče bode deželnemu zastopu brez višjega obremenjenja storiti mnogo, mnogo več za deželne koristi, kakor se je moglo storiti do sedaj. Zaradi tega mislim, da moramo današnje sklepe deželnega zbora imenovati srečne, in da jih bode dežela hvaležno pozdravljala. Da se nam je posrečilo izvršiti to zadevo, za to so nam bile okoliščine ugodne. Mogoče, da bode kdo ugovarjal, da bi se bila dala stvar rešiti in izvršiti še ugodneje, a to je prašanje, o katerem pač ni mogoče govoriti. Celó trditi se dá, da ne bi bilo lahko mogoče ugodnije stvar izvesti, kakor se je baš izvedla, in radi tega, gospōda moja, moramo hvaležni biti, da nam je bilo mogoče, da nam je bila dana prilika, izkoristiti ta ugodni položaj denarstvenega tržišča, in zahvaliti se imamo za to, kakor sem omenil že v svojem uvodnem govoru, le Njegovemu Veličanstvu, presvetlemu cesarju (dobro, dobro!), in zaradi tega, gospōda moja, je naša dolžnost, da tudi sklenemo svoje zborovanje z mislijo na Njega, kakor smo zborovanje pričeli z mislijo na Njega, presvetlega cesarja; zatorej vskliknem: Presvetlega našega cesarja Franca Josipa I. Bog živi! Trikrat: „Slava! Hoch!“

Govor poslanca Pfeiferja

v državnem zboru dne 4. junija 1888.

Visoka zbornica!

Odkar se je vršilo posvetovanje in sklepanje o silno povišanem užitninskem davku od kave in petroleja, pač ni nobena vladna predloga vzbujala toli-

LISTEK.

Blaže Potočnik pod klopjo leži.

Jedna najlepših župnij na krasnem Gorenjskem je pač nakelska. Marsikateremu slavnemu možu je tekla zibelka ondu. Tako biskupu tržaškemu, pokojnemu Legatu, in mnogim drugim.

Tudi národni pesnik, pevec in slovničar Blaž Potočnik porodil se je leta 1799. v tem lepem kraju ter umrl kot župnik v Šentvidu nad Ljubljano 1872. leta.

Naj objavim vsem prijateljem priljubljenega Blaža Potočnika komičen prizor, ko je kot izvrsten učenček šolsko darilo dobil v glavni šoli v Kranji.

V istem času še ni bilo šole v Naklem, tudi sedaj je le enorazrednica; zato so tistikrat, kakor še vedno nadobudni dečki obiskavali glavno šolo v Kranji. V slabem vremenu, osobito v hudi zimi je pač težavno v šolo hoditi celo uro daleč. Kolikokrat

so se mi ti revčki smilili v srce, srečavši jih domov gredoče, gladne in slabo oblečene. Nesó namreč zjutraj malo črnega kruha seboj, koji jim služi za opoludanski obed. Reveži!

Da se je izvrstno učil naš Blažek, ume se že skoraj samo ob sebi.

V istem času pa, in sploh do nove šolske dōbe se je koncem šolskega leta pridnim učencem napravljalo posebno veselje s tem, da so se jim darila, tako zvane „premijs“, delile navadno s krasno vezanimi knjižicami ali z bliščečimi tolarji, v svilnate trake zašitimi, in sicer kolikor je bilo mogoče slovesno, da bi bil dobrodejni vtis na mlada srca toliko večji. Bila je največa in najlepša šolska soba mično okrašena z zelenjem, venci, cveticami in podobami; mize so bile pregrnene z lepimi prtji za goste in šolsko gosposko. Manjkalo navadno tudi ni vriščajoče godbe v Kranji. Včasih je bila ta slovesnost tudi pod milim nebom. Tako je bil tudi slavnostni dan napovedan za tisti razred, v kojem je bil naš Blažek.

Veselja, pa tudi velikih skrbi že prejšnjo noč spati ni mogel, komaj je čakal jutra.

Bil pa je žalibog deževen dan. Kako fantka obleči za tako imeniten dan, je skrbna mati premišljevala? Kako drugače, kakor vselej, kadar je deževalo: jerhovke do kolena, brez obuvala, telovnik z debelimi gumbi in po vrhu materino suknjo rujavkasta barve iz domače volne do petá z rudečim blagom vzuotraj obšito, kakor so jih pred kratkim nosile po mestih dame. Glavo pa mu je pačil velikanski slamnik.

Tako idilično opravljen jo primaha Blažek moker brez dežnika k slavnostnemu šolskemu sklepu v Kranj ter sede ves preplašen zaradi tolike gospōde v zadnjo klop.

Slavnost se prične, godba cesarsko vreže, začneta se slavnostna govora. Najodličnejši učenec in najodličnejša učenka imata govora, sevé v istem času še vse v nemščini.

Potem začne okrajni šolski nadzornik, g. dekan, klicati odličnjake iz klopi po bliščeča se darila, ležeča

kega splošnega zanimanja, kakor danes obravnavani zakon o povišanju špiritnega davka od 11 gld. na 35 gld., oziroma 45 gld. za vsak hektoliter žganja.

Ako na eni strani smatram povišanje špiritnega davka iz нравnih nagibov dovoljenim in se na drugi strani iz finančnih razlogov strinjam z vladnim poročilom, kojemu se zdé žgane opojne pijače posebno pripravne, da se s tem davčnim predmetom dosežejo izdatni državni dohodki, izreči moram vendar svoje veliko začudenje, da ima ta davčna postava pred očmi čisto državno-zakladno stališče: za večje državne potrebe edino le zvišane davke, ne da bi pri tem le količjak omenjala potrebo štedenja v državnem gospodarstvu ali obetala znižanje najobčutljivejših davkov in davščin, davka od poslopij, od soli itd., ali pa obljubovala narodno-gospodarske naprave.

Ne bodem se spuščal v preiskavanje, ali bo imel državni zaklad toliko več dohodkov, kolikor se pričakuje, ker bomo poleg letnega zneska nad jeden milijon goldinarjev gališkimi in bukovinskimi propinacijskim opravičencem morali po točki 74. plačati ogerski državni blagajnici 35 gld. za vsak hektoliter ogerskega žganja, ki se bo izvozil iz Ogerske v Oslitvanijo in tu porabil, kar bo nedvojno iznašalo nekaj milijonov goldinarjev, — izrazil bi pa vendar svojo bojazen, da bo ta vladna davčna politika uničila davčni predmet sam, v kolikor se gré za kmetijske sadnje (žganjarije in take v majhnih kotlih. (Prav res! na desnici.)

Sadnje žganjarije, gospôda moja, so za kmetovalca v letih, ko se dobro obnese sadje, veliko vredne in neobhodno potrebne stranske obrtnije, ker porabijo blago, kojega ne morejo prinesiti na trg, spraviti v denar zaradi prevelikih troškov prevažanja, ker se sadje prehitro spridi, ako so ne podela v žganjariji. (Prav res! na desnici.)

Pri žganjarijah v malih kotlih z njihovimi priprostimi pripravami je izdelovanje manj popolno, torej dražje, nego pri velikih kapitalistiških špiritnih tovarnah in industrijskih žganjarijah, ki imajo mnogo prednostij pred prvo imenovanimi gledé poslovne vravnave, kakor tudi gledé popolnejše koristne porabe surovega blaga in gledé režijnih troškov; majhne kmetijske žganjarije morajo dostikrat v planinskih krajih, kjer pomanjkuje vode, celó z velikimi troški dobivati za hlajenje potrebno vodo iz oddaljenih krajev. (Prav res! Tako je! na desnici.) Tudi so odpadki pri sadnih žganjarijah jako majhne vrednosti, mej tem ko so ostanki špiritnih žganjarij v zaponi jako dragocena piča za govedino in dajejo obilo gnoja za kmetijstvo.

Potemtakem bilo bi pravično, da se izdelki sadnih žganjarij, ako se že popolnoma ne oprosté, vendar obremenijo z ugodnejšim davčnim postavkom, kakor pa oni špiritnih žganjarij, in da se pri njih opusti ono obtežilo, koje ustanovlja točka 77. odd. 1. gledé prepaljenja (čiščenja, popravljanja).

Sicer ostanejo vsled točke 5. po dosedanjih predpisih dovoljene davčne oprostitve še veljavne za žganje iz doma pridelanih snovi, kakor iz sadja, tropinj itd., za lastno, domačo rabo; toda na to ugodnost neugodno vpliva določba točke 77., ki davčno oprostitve za prepaljenje dovoljuje le pod tem pogojem, ako ima alkoholova vsebina tekočine, ki se prepali, najmanj 50 stopinj stotnega alkoholometra, koje omejitev je znižal odsek na 30 stopinj. Žganjarije z majhnimi kotli morejo pa izdelovati le 20 do

na posebno okrašeni mizici. „Blaže Potočnik“, zakliče šolski nadzornik, a nobeden se ne gane; zopet pokliče s krepkejšim glasom: „Blaže Potočnik“, a zopet je vse tiho. Vsi gostje, vsa gospôda se ozira po šoli, iskaje odličnjaka.

„Blaže Potočnik pod klopjo leži“ čuje se slednjič od zadnje klopi. „Nikar se ne boj! pridi pridni učenec po lepo darilo“, kličejo ga ljubeznjivo. Šolski vodja ga gre iskat, učenci mu prostor naredé, in sedaj še-le po milem prigovarjanji izleze Blažek izpod klopi. Oj kakošen je revček! Tovariši bi se mu radi na ves glas smejali, ali se baš ne upajo; gospôdo strašansko smeh sili, da se komaj premaguje. Kedo bi se pa tudi ne smejal? Materina dolga rujavkasta suknja, poprej vsa mokra, je taka, kakor bi bil polimanega kebra v pepel potlačil. Vsejedno pa mu godeci trikrat zatrobijo, občen smeh, Blažek pa rajsko vesel dobi krasno darilo.

Ta komični prizor iz prvega šolskega življenja priljubljenega narodnega pesnika B. P. sem skozi devet let mnogokrat slišal pripovedovati od preblagega gosp. dekana Reša v Kranji. M. L.

28 odstotkov slivovke, takó zvanega rakija, ki mora biti prepaljen na 40 do 50 odstotkov, da je blago prve vrste in da je sposoben za trgovino; zato pa se mora plačati davek, kar je jako hud vdarec za kmetijstvo, ki je že itak v hudi sili, posebno pa za sadne in vinorejske pokrajine. (Konec prih.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 21. junija.

Notranje dežele.

Cesarčina Štefanija povrnila se je iz Bosne ter je naravnost odpotovala v Laksenburg.

Delegacijski odsek izgotovili so že polovico dela. Rešena sta že proračun zunanjih zadev in vojni ordinarij. Upa se, da bodo skupne seje kmalu rešile gradivo; daljše razprave bodo menda le pri takó zvanem okupacijskem kreditu.

Občinski svet v Roveredu je sklenil prihodnje šolsko leto na lastne troške vzdrževati V. in VI. gimnazijski razred, ker je vlada, kakor znano, sklenila opustiti ju leta 1888/89.

Ogerska zgornja zbornica je predvčerajšnjim potrdila poleg drugih predmetov tudi obračun s Hrvatsko za leto 1886.

Vnanje države.

Kakor piše več rimskih listov, naročil je *papež Leon XIII.* svojemu dunajskemu nunciju Galimbertiju, naj osebno nese nemškemu cesarju neko njegovo lastnoročno pismo.

Poročila iz *Srbije* so jako neugodna. „Pester Lloyd“ je izvedel iz Beograda, da skuša Ristić združiti liberalce z radikalei. Ristić je radikalna stranka hudo razžalila; možje, kakoršen je on, pozabijo tako razžaljenje le v skrajnem slučaju, ako vidijo domovino v nevarnosti. Tej zvezi je torej namen, da reši Srbijo prevrata, ki preti vsled Krističeve vlade. Kralj sam priznava, da v Srbiji ni vse takó, kakor mu zatrjuje ministerski predsednik. Izjavil se je, da ne sprejme ostavke metropolita Teodozija, ki je jako priljubljen mej narodom. — Nož, ki je preostro brušen, se kmalu skrha.

Bolgarska vlada je sklenila, da bo z dnem 1. julija izročila železniško progo mej Caribrodom in Ihtimanom v zvezi z iztočnimi železnicami notranjemu prometu; z dnem 27. julija otvorila bo ob enem na tej železnici mejnarodno službo, in sicer se bode ta določila v to svrhu dva dneva na teden.

Ruski car je zaukazal, da se bo dvestoletnica ruske mornarice zaradi neugodnega politiskega položaja praznovala še-le leta 1891. — Mej Rusijo in Nemčijo priče se bodo v kratkem obravnave zaradi presoje berlinskega dogovora. Avstrija se ni pozvala, naj se vdeleži teh pogajanj, ker se bo izid naznanil ostalim velevladstvom še-le tedaj, ko bodo imele obravnave dejanski vspeh.

Francoski senat je zopet pokazal svoje slepo sovraštvo zoper vse, kar je v zvezi z vero. Dne 16. t. m. posvetoval se je o petem članku postavé gledé tovarniškega dela, ki določuje, da smejo mladina do 18. leta in ženske sploh delati na teden le šest dni, poleg tega pa jim je delo prepovedano tudi ob zakonito priznanih praznikih; tovarnar nataniti mora dan počitka s pismenimi oklici po tovarni. Škof Freppel je nasvetoval dostavek: Ker se že priznavajo prazniki, kakor Božič, Velikonoč itd., ter se pri tem ni žalila verska prostost, določil naj senat tudi nedeljo kot dan počitka. Ko bi se to ne zgodilo, bilo bi na veliko kvar družinskemu življenju; kajti člani ene in iste družine služijo lahko v raznih tovarnah; pripeti se torej lahko, da delavec ne bode mogel uživati počitka v sredini svoje obitelji. — Ta besede so jasne ko beli dan, toda kaj je storil senat? Odbil je predlog Freppelov s 323 proti 167 glasovom!

Francoski veleposlanik je izročil Turčiji pogodbo o *sueškem prekopu*, kakor jo je potrdila Anglija, ter vprašal, v kakovi obliki naj bi se predložila ta pogodba ostalim velevladstvom.

Pri bruselskih ožjih volitvah v *belgijsko* zbornico in senat so zmagali katoliki z vsemi svojimi senatnimi kandidati; tudi pri zborničnih kandidatih so liberalci propali; voljen je bil izmed njihovih pristašev edini župan Buls.

Angleška zgornja zbornica je v prvem čitanju potrdila postavo o preosnovi zgornje zbornice; po tem zakonu imenovali se bodo dosmrtni pari ter bo imela kraljica tudi pravico, da bo smela začasno ali stalno odstavljati na zahtevanje zbornice nevedne paire. — V spodnji zbornici je zopet propala vlada. Pri specialni razpravi postavé o krajevni upravi je nasvetoval Morley, naj se izbriše iz zakona določba, po koji smejo magistrati imenovati redarstvene načelnike. Vlada je pobijala ta predlog, ki pa je bil sprejet z 246 proti 216 glasovom.

Angleško-avstralijske naselbine so sklenile na shodu v Sidney-u, da je *prepovedano naseljevanje kitajskim delavcem v angleško-avstralijske naselbine*. Shod se je obrnil do londonske vlade s prošnjo, naj sklène pogodbo v tem smislu s kitajsko vlado. Ta zadeva je jako neljuba takó naselbinskemu ministru, siru Henriku

Hollandu, kakor skupnemu Salisburyjevemu kabinetu, ker bo skoraj gotovo razdražila Kitaj. To pa bi lahko imelo jako neprijetne posledice za angleško srednje-azijsko armado, ker bi se mogoče združili nezadovoljni Kitajci s Tibetanci.

Iz *rumunske* prestolnice se javlja z večerajšnjim dnem: Neznani zločinci so po noči vdrlí v pisarno avstrijskega konzulata ter jo popolnoma oropali. Železne blagajnice k sreči niso mogli odpreti. Lopovom so na sledu, a dobili niso še nobenega. — Mej izvoljenimi opozicijonalei je tudi poslanec Blarenberg, največji nasprotnik nemškega vpliva.

Predvčerajšnjim je *švicarska* kazenska zbornica obsodila zločitelja znane pustne zabavljice zoper Nemčijo, Schilla, na globo 800 frankov in povrnitev troškov v znesku 200 fr.: sozatoženca Festersen in Müller bila sta oproščena krivde, da sta razširjevala mej prebivalstvom to pesem.

Izvirni dopisi.

Iz Prage, 16. junija. (Izv. dop.) [Češka akademija věd in literature.] Štiridesetletnica vladanja našega cesarja in kralja slavila se bode po vsi Avstriji, toda zeló pomenljivo slavila se bode v češkem kraljestvu dvojním načinom: prvi velikodušni in nepozabni čin je dar pol milijona goldinarjev, koje je dovolil na predlog dr. Riegra deželni zbor češki v prospeh delavstvu, in ne manjši krasni dar je oni neimenovanega češkega poslanca na založbo češke akademije věd in slovesnosti. Brzjav vam je že minoli petek javil, da je neimenovan dobrotnik vložil pri deželnem odboru češkem velikodušno ogromno svoto 200.000 gld. kot prvo temeljno vlogo na ustanovo češke akademije věd in literature.

Blagi mecén češki daroval je to svoto v spomin proslave 40letnega vladanja cesarja Franca Josipa I., da bi bila akademija češka kot spomenik hvalečnosti naroda češkega za podporo, koje je narod za 40 let vlade njegove prejemal gledé prosvete in izobražbe. Dar, o kojem so že več dni prej govorili po mestu, in namen bode ta predmet deželno-zborne predloge, s koje bodo gotovo veselo presenečeni v bodočem zasedanji deželnega zbora češki poslanci.

Ime darilčeveo ostalo je tajno, dasi nekateri, zlasti dunajske novine, pišejo, da je daritelj državni poslanec, višji stavbeni svétnik g. F. Hlavka na Dunaji. Kar je meni znano in se mi pripovedovalo, prejel je referent deželnega odbora, kojemu se je izročila ta zadeva, samo prepis volilne listine brez podpisa. Izvirno volilo ostalo je v rokah najv. deželnega maršala, kneza Jurija Lobkovica, koji edini je imel z dariteljem neposredno dotiko.

„V vědi in umetnosti je naša spása!“ slóve neko rodoljubno gásló češko, koje je vedlo narod iz dób trpljenja k boljši bodočnosti. Potreba akademije se je često povdarjala. Vsaj je akademija dopolnilo vseučilišča. Ima li vseučilišče namen izobraževati akademijsko mladino za daljše življenje, vzgojevanje učiteljev, pravnikov, zdravnikov i. dr., ima akademija popolnoma vednostne namene, gojiti věde in slovesnosti. Ta nova akademija ima biti središče češke věde in gojitve njene v jeziku češkem.

Kak pomen ima akademija v življenji naroda, vidimo le najbolje pri Francozih. Nij samo središče vednostnega delovanja, nego najvišji varuh in čuvaj jezika, in vpliv njen je na razvoj krasne literature neprecenljiv. Kakoršen pomen ima za Poljake akademija poljska v Krakovem, jugoslovanska v Zagrebu, madjarska v Budimpešti, to ima biti akademija češka v Pragi! Početek je že storjen, in smelo se smé reči, da se kmalu oživotvori. Kakor imajo Hrvatje svojega mecenata Strossmayerja, koji jim je ustanovil jugoslovansko akademijo, tako je Bog Čehom dal moža, koji je položil na narodni altar: 200.000 goldinarjev.

Ko bi neimenovani plemeniti, rodoljubni daritelj našel mnogo naslednikov v narodu, koji bode gotovo i tudi zdaj pokazal požrtvovalnost svojo, in kakor se blišči na poslopji naše dramatične umetnosti napis: „Národ sobě!“, jednako bo kmalu blestel i na češki akademiji. Čin daritelja neimenovanega pa ostane z zlatimi črkami zapisan v knjigi rodoljubne povestnice češke.

S tem je storjen prvi korak k izpolnjenju davne želje, koje sta izrazila in gojila že Palacký in slavni fizijolog Purkyně in koje ne goji samo ves učeni svet, temveč i ves zaveden narod češki. Bog dal, da bi se tudi vam, mili rojaki, v beli Ljubljani izpolnile kmalu gorke želje ter se ponosno dvigalo kvišku prelepo poslopje „Narodni dom“; ko bi tudi pri vas obudil Bog tacega moža, ki bi se spomnil v svojem

blagobitji najtoplejše želje slovenskih rodoljubov, plačilo mu bođe zavest, da je uresničil najvažnejšo potrebo vašo v socijalnem in narodnem oziru in zagotovil v središči Slovenije narodnemu duhu in gibanju dostojen dom!

Iz Lipika, 16. junija. Kaj silijo Avstrijani v Ameriko, ko imamo še v sosedstvu toliko neobdelanega sveta med Zagrebom i Siskom, med Siskom in Jasenovcem. Bog se tega trga usmili i sv. Florijan váruj vsake iskrice njihove škodlje! Naprej je svet že bolje obdelan; do onodod samo grmovje od Siská sém; proti Okučanom, ki prijazno leži, zapazi se že nekoliko sledú človeške roke na polji, dasiravno so Okučanke delavni dan v dolgi vrsti poleg „kuč“ tik ceste čepale. V Lipiku in okolici se pa ženejo za zaslužkom vozniki, dninarji, perice, mlekarji, vendar je velika revščina; strašno raztrgane „kuče“ ter hleve imajo. Blizu Lipika sejejo večjidel le koruzo, le na bregovih vidi se zelena rž; vinogradov je malo. Temu je vzrok tako imenovani „regale“. Kakor kralj bil je graščak; vina kupovati nihče ne smé od nikogar, kot od njega ali njegovega najemuika. Zato pijemo v Lipiku, kakor v mestu Pakracu vsi vino iz ene kleti, od kodar si ga sodčke domu prinesemo od najemuika grajskega. Krščanskega znamenja tukaj ni videti nobenega, razuu redkih cerkvá; nad Lipikom samim je le Pahačka podružnica sv. Antona Pad., patrona tukajšnjega studenca. Dne 14. t. m. je bila njemu na čast slovesna sv. maša z asistencijo, potem sprevođ k studencu, kateri se vsako leto na god sv. Antona Pad. blagoslovi s prošnjo za zdravje kopalcem. To je lepa svečanost!

Blizu mojega stanovanja na spodnjem konci trga je kraljeva pošta, še nižje na sredi pašnika pa „učiona“, kakor od daleč vidim, fantastična stavba, gradiču podobna, veljala je neki 40.000 gld. Po-učuje pa sedaj le učiteljica v več oddelkih. — Nemščino pa tukaj tako preganjajo, kakor po Slovenskem; vse, staro in mlado jo lomi in zavija, kakor le more. Natakarija pri studencu, prav priprosta deklina, me na slovensko besedo vpraša: „Niks tajč?“ Napisi kopalnic, listkov nemški! Le javna oznanila so madjarska, hrvatska, nemška! Župnik je pač danes pri blagoslovu studenca samo hrvatski molil! — Konečno še to: Opazujočemu se pri bolnikih tu pa tam pokaže zboljšanje zdravja. Čast sv. Antonu! Tudi jaz sem se ozdravil precěj.

Občni zbor ces. kr. kmetijske družbe kranjske dné 14. junija 1888.

(Dalje.)

Cesarski svetnik g. Murnik poroča dalje o prenapredbi družbenih pravil. Poudarja, da je bilo že pred dvema letoma naročeno glavnemu odboru prenaprediti družbena pravila, ker so se dosedanja veliki večini družbenikov zdela zastarela, zlasti ker ovirajo živahnejše delovanje podružnic. Glavni odbor lotil se je marljivo izročene mu naloge, do- ločil je v mnogih posvetovanjih načrt novih pravil, a gledal pri tem tudi na to, da se vse bistveno iz starih pravil sprejme tudi v nova. Govornik preide na to na posamezne paragrafe načrta ter osobito povdarja, da je po novih pravilih delovanje po- družnice razširjeno in bolj samostojno.

Pri splošnji razpravi oglasi se g. Dežman ter skuša dokazati, da je sprememba pravil nepotrebna. Ni mu všeč, da se je pri sestavi pravil preveč ozi- ralo na pravila kmetijske družbe štajerske, da je pristop družbi tako olajšan, da imajo častni in do- pisujoči udje premalo pravic; da je pa nasproti po- družnicam preveč pravic podeljenih in preveč samo- stojen delokrog odločen. Zlasti pa ugovarja določbam, ki govoré o društvenem tajniku. Sviri, naj društvo ne potrđi pravil, ki postavljajo tajnika kot stalnega plačanega uradnika, kateremu bođe treba pokojnino dajati itd. Zdi se mu, da so se pravila premalo pre- tehtovala, zato predlaga, naj se stavi predlog o premembi družbenih pravil z dnevnega reda; pre- narejena pravila pa naj se vrnejo glavnemu odboru, ki naj je dobro pretresa in pri prihodnjem občnem zboru o njih poroča.

Poročevalec g. Murnik odgovarja g. predgo- vorniku, da se ne čudi, če g. Dežman z novim načrtom pravil ni zadovoljen, saj ponavlja le tiste pomisleke, katere je že lansko in predlansko leto proti premembi pravil povdarjal. Ker je bil pa občni

zbor prepričan, da na podlagi starih pravil družba ne more uspešno delovati in je glavnemu odboru na- ročil, naj preskrbi prenapredbo pravil, se sedaj o g. Dežmanovem predlogu ne more dalje razpravljati. Nato zavrača posamezne trditve g. Dežmana ter do- kazuje, da so pravila razmeram kranjskega kmetij- stva primerna, zato predlaga podrobno razpravo.

Pri glasovanji bil je predlog g. Dežmana od- klonjen in pričela se je specialna debata, pri kateri so bili posamezni paragrafi prenapredenih pravil z malimi premembami sprejeti.

(Dalje prih.)

Dnevne novice.

(C. kr. kranjski deželni šolski svét) je izdal zaradi nalezljive egiptske očesne bolezni, trahoma, okrajnim šolskim svétom in ravnateljstvom srednjih šol naredbo, iz koje posnamemo nastopno: Ta bolezen prikazala se je v raznih krajih dežele Kranjske. Da se epidemija zaduši že v pričetku, zaukazalo se je vsem občinam, da morajo nasproti trahomu postopati takó, kakor pri vseh kužnih boleznih. Ker pa se ta bolezen ne more prve dni natanko razločevati od navadnega očesnega vnetja, ukrene naj se vse potrebno pri ljudeh, ki imajo vnete oči, da se slu- čajno ne zanese ta nalezljiva bolezen. Takim bolni- kom teče iz oči; naleze se tedaj trahom po perilu, skupnih umivalnih posodah, oprtačah itd. Toda iz- kušnja je pokazala, da se trahom pokaže najraje v jetnišnicah, vojašnicah, tovarnah, šolah itd., da se tedaj prenese snov bolezni na oči drugih ljudi tudi po zraku, s prahom itd. Zaradi tega je treba, da se nadzorujejo oči shajajočih se oseb po tovarnah, jetnišnicah itd., posebno pa šolske mladine; najbolje je, ako od dóbe do dóbe zdravniki pregle- dajo oči vseh učencev in učiteljskega osebja. Konečno naj se posebno tudi še gleda na to, da ne rabi več ljudij skupno postelnega perila, žepnih rut, umi- valne posode, gób, oprtač itd. in da se dotična sta- novanja, spalnice, šolske sobe itd. kolikor mogoče mnogokrat prezračijo.

(Ljudske šole) praznovala so danes god šolskega zavetnika sv. Alojzija v cerkvi sv. Jakoba. Deški šoli sta imeli ob 7. uri slovesnost prvega sv. ob- hajila, h kateremu je pristopilo čez 200 učencev po spodbudnem nagovoru g. Smrekarja. — Dekliška mestna šola pa je imela ob 10. uri sv. mašo, pri kateri je orgljal in petje vodil g. katehet Karlin.

(„Narodnega Doma“) upravni odbor opozori društvenike še jedenkrat na izvanredni občni zbor, ki se bo vršil v pevski sobi narodne čitalnice ljubljanske v soboto, dné 23. junija, ob 7. uri na večer.

(Zlata poroka.) Vršila se je dné 19. junija v Kropi na Gorenjskem izvanredno lepa slovesnost. Stariši gg. Janeza Ažmana, župnika na Dovjem, in Simona Ažmana, kapelana v Vipavi, doživeli so redko starost, da so mogli praznovati zlato po- roko. Prihitela sta hvaležna sina v rojstni kraj, da se javno zahvalita Bogu za to jima skazano dobroto ter sta povabila k tej slovesnosti tudi lepo število dukovnikov-prijateljev, med njimi prečast. g. msgr. Potočnika, župnika Mesarja i. dr., in pa obilo število sorodnikov in znancev. Ob 9. uri se je med veselím pritrkavanjem in strelom začela sv. maša, ki jo je daroval g. Šimen; po končani sv. daritvi pa je imel g. župnik Janez prav prisrčen nagovor do starišev, spominjajoč se preteklih let in opomi- njajoč jih, naj se zahvalita Bogu za njegovo dobrot- livost, ob enem pa naj se pripravljata proti koncu življenja na srečno smrt; marsikateremu je solza igrala v očeh pri ganljivih besedah. Nato je izvršil g. Janez še cerkven obred za zlato poroko ter zapel veselo „Te Deum“. Opoludne pa sta gg. sinova na- pravila kosilo v gostilni pri g. Klinarju, kjer so se svatje in duhovniki prav srčno veselili s srečnima sinoma ter želeli srečo ženinu in nevesti. Čuli smo nekatere prav lepe napitnice.

(V Lesce-Bled) se bodo z dnem 29. junija do vštetega dne 30. septembra t. l. izdajali vsako ne- deljo in praznik v Ljubljani (južni kolodvor) za osebni vlak, ki se odpelje ob 6. uri 25 minut zjutraj, tour- in retour vozni listki po zeló znižanih cenah, in sicer 1 gld. 80 kr. za II. razred, 1 gld. 20 kr. za III. razred. Ti tour- in retour vozni listki niso prenesljivi in so veljavni za vožnjo nazaj samo za tisti dan z osebnim vlakom, ki se odpelje ob 8. uri 23 minut zvečer iz Lesce-Bleda. Podaljšanje

veljavne dóbe se ne dovoljuje na nijeden način. — Za dva otroke pod 10. letom se kupi jeden listek dotičnega razreda; a jeden otrok z odraslim more se voziti v II. razredu z voznim listkom II. in III. razreda, v III. razredu pa z listkom II. razreda. Otrok sam more listek III. razreda porabiti za II. in III. razred. — Prosta prtljaga se ne pripušča. — Odhod iz Ljubljane (južni kolodvor) ob 6. uri 25 minut zjutraj. Prihod v Lesce-Bled ob 8 uri 7 minut zjutraj. Odhod iz Lesce-Bleda ob 8. uri 23 minut zvečer. Prihod v Ljubljano (južni kolodvor) ob 10. uri zvečer.

(Razpisani) sta 2. in 4. učiteljska služba na štirirazrednici v Cirknici; plača 500 gld., oziroma 400 gld. Prošnje do dne 20. julija okr. šol. svétu v Logatei.

(V kopeli) Rogatec-Slatina došlo je do 17. t. m. 215 strank s 337 osebami.

(Odbor političnega društva „Edinost“) v Trstu je sklenil, da napravi prve dni septembra v proslavo 40letnice vladanja Nj. Veličanstva veliko ljudsko veselico.

(V Gorici) je izvoljen županom dr. Maurovich, podžupanoma dr. Verzegnassi in dr. Perco.

(V sežanskem okraji) dajal se bo lov v najem dne 2. julija t. l.

(Občni zbor čitalnice v Pulji) bo 24. t. m. ob 4. uri popoldne.

(Strela je ubila) dne 17. t. m. v Mariboru ondašnja perico Julijano Polajšnik. Zvečer se je namreč nepričakovano hitro pripodila huda ura nad Maribor. Polajšnik je bila v istem času na planem ter iskala v mestnem parku zavetja pred dežjem. Ondi je treščilo vánjo.

(Zblaznel) je bogati tržaški posestnik Scog- namiglio, ko je popotoval te dni s svojo ženo in hčerjo po Laškem. Šli so vsi trije na ognjenik Vezuv in ondí je segel 60letni Seonamiglio po re- volver v žep ter obe ustrelil, na to pa sam sebe. Velike zgube na borzi, pravijo, so vzrok, da se je dvakratnemu milijonarju zmešala pamet.

(Avstrijskih državljanov) naselilo se je v Novem Jorku v minolem letu v okroglem številu 9000 oseb. Mnogo od teh je šlo dalje proti zapadu in name- ravajo v Kaliforniji pečati se z vinarstvom.

(Maksimove mitraléze) patent kupil je pruski tovarnar Krupp za 2½ milijona mark.

Telegrami.

Dunaj, 21. junija. „Armeeverordnungs- blatt“ objavlja cesarsko povelje, ki imenuje cesarja Viljema vrhovnim imejiteljem pešpolka „Viljem I.“ št. 34 in ukazuje, da bo imel odslej huzarski polk št. 7 ime: „Viljem II., nemški cesar in kralj pruski.“

Mostar, 21. junija. Prestolonaslednik in nadvojvoda Oton sta došla zvečer ob 9. uri; narod ju je z nepričakovanim sijajem in ve- likim navdušenjem sprejel.

Bugojna, 20. junija. Prestolonaslednik Rudolf in nadvojvoda Oton sta prišla na poti v Mostar semkaj, kjer sta ostala eno uro. Prestolonaslednik je posebno odlikoval nekega že blizo 100 let starega mohamedanca ime- nom Mahmuda bega Bušatlijo, ki je leta 1878 v Livnu rešil življenje kristijanom, ker je preprečil mesarjenje. Po zajuterku, koji je priredil okrožni predstojnik baron Molli- nary, odpeljala sta se pri najlepšem vremenu v Mostar.

Draždane, 21. junija. Princesinja Marija Saksonsko-Altenburška je o polunoči umrla.

Pariz, 20. junija. „Journal des Débats“ piše, da je smrt Stanleyeva dognana.

Madrid, 20. junija. V zbornici se je iz- javil minister zunanjih zadev, da Španija ne namerava skleniti zvezo niti z Nemčijo, niti s kakovo drugo državo; podlaga vladni po- litiki je nepogojna nevtralnost.

Listnica opravištva.

G. J. N. v G.: Vse plačano do 1. oktobra.

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas	Stanje		Veter	Vreme	Mokrine na 24 ur v mm
		zrakomera v mm	toplomera po Celziju			
20. 2. u. jut.	735.2	10.4	sl. vzh.	megla		
20. 2. u. pop.	733.5	22.4	sl. zap.	jasno		0.00
20. 2. u. zveč.	733.6	16.0	„	mesečno		

Jasno. Srednja temperatura 16.3°C, za 2.3° pod normalom.

Tuji.

19. junija.

Pri **Mateu**: Imerhut, Hönigsfeld, Bartolič, Braumüller, Schulz, Berner, trgovci, z Dunaja. — Dr. Pfeifer, dež. poslanec, s Krškega. — Den, dež. sodnijski svetnik, iz Rudolfovega. — Perz, trgovec, iz Kočevja.

Pri **Stona**: Huber, Ziegler, trgovca, z Dunaja. — Tirmann, inženir, z Dunaja. — Gadner, zasebnik, iz Reke. — Ogrine, okrajni glavar, iz Maribora. — H. Creutz, knjigarnar, iz Trsta. — dr. Maurer, veleposestnik, s Kranjskega.

Pri **Virantu**: Višnikar, dež. poslanec, iz Ribnice. — dr. Sterbene, dež. poslanec, iz Leskoveca. — Kavčič, dež. poslanec, iz Razdrtega. — Lavrenčič, dež. poslanec, iz Vrhpolja. — Pakiž, dež. poslanec, iz Sodražice. — Kraigher, dež. poslanec, iz Postojne. — Modic, trgovec, iz Cirknice. — Volstuber, s soprogo, iz Gradca. — Flesch, iz Ribnice.

Dunajska borza.

(Telegrafsko poročilo.)

21. junija.

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	80 gl. — kr.
Sreberna " 5% " 100 " " 16%	81 " 45 "
4% avstr. zlata renta, davka prosta	110 " 85 "
Papirna renta, davka prosta	95 " 45 "
Akcije avstr.-ogorske banke	861 " 90 "
Kreditne akcije	295 " 25 "
London	126 " 25 "
Srebro	— " — "
Francoski napoleond.	10 " — "
Cesarski cekini	5 " 94 "
Nemške marke	61 " 87 1/2 "

Tržne cene

dné 20. junija.

	gl. kr.		gl. kr.
Pšenica, hktl.	6 17	Špeh povejen, kgr.	— 66
Rež,	4 22	Surovo maslo,	— 90
Ječmen,	3 74	Jajce, jedno	— 2
Oves,	3 08	Mleko, liter	— 8
Ajda,	4 22	Goveje meso, kgr.	— 56
Proso,	4 22	Telečeje	— 52
Koruza,	5 52	Svinjsko	— 54
Krompir,	1 96	Koštranovo	— 34
Leča,	12 —	Pisanece	— 65
Grah,	13 —	Golob	— 20
Fizol,	11 —	Seno, 100 kgr.	2 14
Maslo, kgr.	1 —	Slama,	1 96
Mast,	— 75	Drva trda, 4 mtr.	6 40
Špeh svež,	— 60	" mehka, " "	4 15

Spominjajte se ljubljanske dijaške in ljudske kuhinje pri igri in stavah, pri slovesnostih, oporokah in nepričakovanih dobitkih.

OTOMANE,

38 a. v.!!

(glej podobo), najbolj praktično, elegantno, moderno in priljubljeno tapetirano pohištveno orodje, preoblečeno z modernim in močnim blagom in popolno pozamenterijo, to je s čopi in dolgimi franžami iz blaga, izdeluje po — 38 gold. a. v. — zajamčeno dobro in solidno narejene

Anton Obreza,

tapetirar in dekoratér

v Ljubljani, Šelenburgove ulice št. 4,

Uzorec blaga resnim kupcem franko na razpolago. Vsa v mojo stroko spadajoča dela v mestu in na deželi izvršujem najceneje. — Modroce na peresih (Födermatratzen) 10 gl. in višje. — Preč. duhovščini priporočam kot specialiteto: altarne preproge.

Ceniki s podobami zastoj in franko na zahtevanje.

Preselitev in priporočilo.

Slavnemu občinstvu, zlasti prečastiti duhovščini najljubše naznanjam, da sem se preselil s svojo

klobučarsko in krznarsko trgovino

v Kirbiševo hišo na Kongresnem trgu poleg gledališča.

Zahvaljeva se p. n. občinstvu za dosedanje zaupanje, obljubujem, da bom najtočneje izvrševal vsa naročila ter z dobrim, bodisi klobučarskim bodisi krznarskim blagom zadovoljeval vsestranskim zahtevam.

Odličnim spoštovanjem

A. Krejči,

(16) klobučar in krznar v Ljubljani.

Janez Dogan,

mizarski mojster v Ljubljani na Dunajski cesti št. 15, (Medijatova hiša)

priporoča svoje dobro vrejeno zalogo raznovrstne

hišne oprave,

politovane in likane: altarne podstavke po 5 gl. 50 kr., divane, garniture, modroce na peresih po 10 gl., žimnate modroce po 20 gl., vozičke za otroke, okvire za svete in posvetne podobe, in sicer za 20 odstotkov ceneje, kakor drugod.

Tudi prevzema vsa mizarska in stavbena dela. Cenilnik s podobami zastoj in franko.

Brata Eberl,

izdelovalca oljnatih barv, firnežev, lakov in napisov.

Pleskarska obrt za stavbe in meblje.

Ljubljana,

za Frančiškansko cerkev v g. J. Vilharja hiši št. 4.

priporočata prečast. duhovščini in p. n. občinstvu vse v njih stroko spadajoče delo v mestu in na deželi kot znano realno fino delo in najnižje cene.

Posebno priporočilne za prekupece so oljnat barve v ploševinastih pušicah (Blehbüchsen) v domačem lanenem oljnatem firnežu najfineje naribane in boljše nego vse te vrste v prodajalnah.

Cenike na zahtevanje.

Umrli so:

20. junija. Marija Strukelj, mestna uboga, 55 let, Karlovska cesta št. 7, Caries.

V bolnišnici: 20. junija. Marija Trobec, delavka, 78 let, Marasmus.

Pomoč

je ponuja pri vseh boleznih, posebno pri tistih, ki nastanejo vsled sprijene krvi, dalje pri božjasti, živčnih boleznih, boleznih v ušesih, pljučnih in želodčnih boleznih, naduhi, slabostih, protinu, trganju po udih in vseh ženskih boleznih. Trakulja se zajamčeno odstrani z glavo v 2 urah. Metoda, ki je hitra in gotova, podpira se z izvrstnimi in mnogostanski izkušenimi sredstvi. Obširna poročila s pismenimi znankami za odgovor naj se pošljejo naslovom:

„Hygiea-Officin“

Vratislava (Breslau) II.

Zavod za pohištvo in dekoracije

Franca Doberlet-a

Frančiškanske ulice št. 14 — Ljubljana — Dunajska cesta h. št. 8

priporoča svojo jako bogato zalogo

oprav za spalnice, jedilnice in salone, pohištva vsake vrste,

od najpreprostejšega in najcenejšega do najfinejšega. — Velika zaloga obojev, rouleaux, okenskih karniš, zastorov, preprog in snovi za hišno opravo.

Oprava za stanovanja, hotele, kopelji, gostilnice, kavarne.

Priproste in razkošne

ženitovanjske bale, solidno in ceno izdelane.

Vsakovrstne dekoracije.

Jaz prodajam pod jamstvom le dobro brezhibno blago po jako nizkih cenah, — po sporazumni tudi proti obročnim plačilom — in priporočam torej svoj zavod vsem, zlasti pa velečastitim gospodom duhovnikom za izdelavo dekoracij za cerkvene namene. Z veleupoštevanjem

(5)

Fran Doberlet.

Ne zameniti z Radgonsko, to je Radkersburger.

Radenska kislá voda in kopališče.

Radenci na slov. Štajerskem ob vznožji Slovenskih goric.

Kot zdravilna voda.

Radenska kislá voda ima med vsemi evropskimi kislíci največ natrona in litija. Posebna njena lastnost je, da pomaga pri vseh boleznih, koje dobi človek vsled prevelike kisline v svoji vodi, kakor pri hudici, pri kamnu v želodcu, mehurji in ledicah, ter je neprecenljivo zdravilo pri zlati žili, pri boleznih v mehurji, pri zasliženjih, kadar se napravlja kislina v želodcu in črevesu, pri vredu, katarih in živčnih boleznih.

Kot namizna voda.

Vsled obilne oglene kisline in oglenokislega natrona, prijetnega okusa in močnega penjenja je radenska kislá voda najbolj priljubljena poživiljajoča pijača. Pomešana s kislim vinom ali s sadnim sokom in sladkorjem je močno šumeča, žejo gaseča pijača, koje imenujejo mineralni šampanjec.

Obvarovalno zdravilo.

Jako razširjena je in mnogo se rabi radenska kislá voda kot varstvo in zdravilo zoper davico, škrlatico, mrzlico in kolero.

Kopeli in stanovanja.

Kopeli se prirejujejo iz železnate in kisle vode z raznovrstno gorkoto. Skušnja učí, da pomagajo posebno zoper: hudico, trganje po udih, ženske bolezni, pomanjkanje krvi, bledico, histerijo in neplodovitost. (Cena kopeli 35 kr., cena za eno sobo 30 kr. do 1 gold.)

Ogljeno-kisli litij kot zdravilo.

Liter radenske kisle vode ima v sebi 0.06 gr. dvakratno ogleno-kislega litija. to je množina, ki se težko prekomri pri enkratnem zavžitku. Kolike vrednosti je ta jako močan lužnik kot zdravilo, dokazujejo Garrodovi poskusi, ki so se vsestranski potrdili. Položil je koščke kosti in hrustancev od protinastih bolnikov v enako močne tekočine kalija, natrona in litija. Prvi dve niste skoraj nič vplivali, slednja pa tako odločno, da so bile protinastih snovi navzete kosti v kratkem proste vse nesnage. To ga je napotilo, da je začel poskušati z litijem pri protinastih bolnikih, kojih scavníške prevlake so postajale vedno manjše ter konečno popolnoma prenehale. Vspehi, koje so dosegli pri enacih razmerah tudi drugi zdravniki.

Cenike razpošilja zastoj in franko kopališče radenske stotine na Štajerskem.

(21) V zalogi imata kisló vodo Ferdinand Plautz in Mihael Kastner v Ljubljani.